

از لابلای یادداشت‌ها و نیشته‌های روزمره ام

کانون جنگ یا پناهگاه مطمئن صلح همگانی؟

در جستجوی راه حل مشکل کشور عزیز ما افغانستان

نحوه درگیری‌ها و گزینه‌های موجود در زمینه

چگونگی موضعگیری قوت‌های جهانی
جنگ و صلح، کدام یکی را باید برگزید؟
تلاش بمنظور دستیابی به صلح دائمی
تداوم جنگ یا تأمین امنیت؟

در تبیین چرایی فقدان یا محدودیت نزاع و جنگ میان
دموکراسی‌ها، روی متغیرهای متعددی تأکید بعمل
آمده و استدلال‌های مختلفی موجود می‌باشد که عمده
ترین‌ها در مورد عبارتند از:

- ۱- حاکمیت مردم، ۲- غلبه فرهنگ صلح دوستی، ۳-
محدودیت‌های حقوقی و قانونی، ۴- وجود مناظره آزاد
و نزدیکی افکار عمومی، ۵- تجارت آزاد و وابستگی
متقابل اقتصادی، ۶- شفافیت و اعتماد متقابل، ۷- تمایل
نخبگان حکومتی به حفظ موقعیت خود، ۸- فعال بودن
نهادهای مدیریت بحران.

با مطالعه و بررسی متغیرهای موجود و همزمان با آن، با در نظر داشت احوال و اوضاع مشخص کنونی می‌توان ادعا نمود که کشور عزیز ما وکل منطقه شاهد تحول بنیادی در متغیرها و پویایی جنگ و صلح می‌باشد. این بار خطرات بیشتر بوده و هرگونه خطای محاسباتی، عواقب نهایت وخیم تری برای منطقه در پی خواهد داشت. در محاسبات جنگ و صلح کشور، آنهم بمفهوم اخص کلمه، بازیگران جدید، متغیرهای جدید و خطرات بالایی وجود دارد. ذایش و پیدایش داعش، جنگ قدرت در درون "طالب"ها، افزایش جرایم و منطقه بی‌شدن جنگ، قواعد بازی جنگ در داخل کشور و فراتر از آن را متغیر ساخته است.

جنگ در کشور ما، تا همین ایام پسین دارای سه مولفه اصلی بود: یک حامی، یک پناهگاه امن و یک نماینده با برنامه سیاسی مشخص بر اندازی حاکمیت سیاسی افغانستان و تأسیس یک رژیم اسلامی که بر پایه‌های شریعت استوار باشد. اما کنون وضعیت از بیخ و بن متغیر گردیده است. در شرایط و وضعیت کنونی، جنبش "طالب"ها، چند دسته شده و درگیر جنگ قدرت برای رهبری شده‌اند. "داعش"، حضور و موقعیتش را گسترده تر کرده، از میان "طالب"های ناراضی سرباز گیری نموده و شبکه‌های جنایتکار مربوط به "داعش" نیز بمثابه شریک قابل اعتماد اعلام وفاداری می‌نمایند تا از جریان آرام فعالیت‌های جنایتکارانه‌شان در امتداد مرز افغانستان - پاکستان اطمینان حاصل نمایند. واقعیت‌های موجود ژئوپولیتیکی و امنیتی جدیدی که به سرعت شکل می‌گیرند، اگر به حال خودشان رها گردند،

پوتانسیل تغییر قواعد بازی و ساختار امنیتی ژئوپولیتیکی منطقه را در خود نهان دارند. اما این واقعیت ها همچنین فرصت هایی را برای منطقه مساعد می نماید تا از نزدیک، بمنظور مقابله با فعالیت های جنایتکارانه شبکه های تروریستی، باهم یکجا کار نمایند. با در نظر داشت اجزای مسایل و مطالب گفته آمده، این واقعیت قابل تأمل می باشد که بویژه در ایام پسین، ایده های جالب توجه و پیش شرط های سیاسی در مورد امکانات تغییر رویکرد غرب در حل و فصل معضله کشور ما مطرح بحث قرار گرفت. با موجودیت چنین وضعیتی در مورد اوضاع کشور، باید افزود که بویژه بدون تفاهم میان فدراتیف روسیه و ایالات متحده، نمی توان در مورد انکشاف قابل قبول اوضاع و احوال مملکت، و تأمین صلح و ثبات منطقه، بمثابه یک گُل مطمئن بود.

نباید فراموش نمود که تعمیق روابط و مناسبات میان ناتو و سازمان امنیت جمعی نیز در چگونگی اوضاع کشور ما نقش قاطعی ایفا می نماید. طرفداران و مدعیان جنگ سرد، کنون ادعا نموده و چنین پیشنهاد می نمایند که بمنظور تأمین بیشتر و بهتر امنیت در اروپا، مناسبات و روابط با فدراتیف روسیه باید بیش از هر موقع دیگر، وسیع و گسترده گردیده و در امر متذکره، فعالیت ها و عملکرد های فدراتیف نامبرده نیز باید سمت و سو یابد. چنین اقدامی، بنحوی از انحاء خودخواهی های بسیاری از حاکمیت های سیاسی موجود را مهار خواهد نمود.

درباره موضوع متذکره باید یادآور شد که مسایلی از این قبیل، چندی قبل مطرح بحث قرار داده شده که طی آن، فراهم نمودن زمینه های همکاری ناتو با سازمان امنیت دستجمعی و همچنان همکاری های دوجانبه فدراتیف روسیه و ایالات متحده، مسأله مرکزی را در مورد تشکیل می داد، مسأله متذکره بمثابه موضوع مرکزی پیشنهادات مطرح شده پذیرفته شده و زمینه های مناسبات دوجانبه و چند جانبه میان ناتو و سازمان امنیت دستجمعی را نیز فراهم می نماید. فدراتیف روسیه علاقمندی و تمایلش را در زمینه یادشده ابراز نموده و اما برعکس، از آنجایی که ناتو به "جاودانگی" اقدامات نظامی - سیاسی میان سازمان های متذکره می اندیشد، به چنین "توافق رسمی" اصلن تمایلی نداشت. چنانچه مطابق ابراز نظرهایی که ارائه می گردید، ممکن در حالتی که توافق پیشنهادی جنبه عملی بخویش اختیار می نمود، حقوق کشورها در مورد پیوستن به یکی از سازمان های متذکره و یا عضویت همزمان در ناتو و سازمان امنیت جمعی، بگونه عام رعایت می گردید.

نباید فراموش نمود که بسیاری از اهل سیاست در مورد شرکت و سهمگیری روسیه با در نظر داشت نیروهای موجود در عرصه نظامی - سیاسی کشور ما، الטרنا تیف هایی را مطرح بحث قرار می دهند. در اوضاع و احوال کنونی، نقش روسیه با اصل علاقمندی آن کشور و فرصت های موجود، اصلن مطابقت و سازگاری ندارد. روسیه از جنگ و رویارویی های سال های ۸۰ سده ۲۰ در کشور ما تجربه های فراوانی کسب نموده که در بسیاری جهات منفی پنداشته می شود، اما اغلب تجربه های یادشده، بمقایسه آنچه مثبت پنداشته می شود، مفید ثابت گردیده است. بدین ترتیب، اما توجه باید داشت که نباید اشتباهات قبلی و گذشته تکرار گردد. در اوضاع و احوال کنونی، بعقیده بسیاری ها، امکانات و ظرفیت هایی در منطقه عملن موجود می باشد که با استفاده و بکارگیری آنها می توان بر چگونگی اوضاع امنیتی کشور تأثیرگذار واقع گردید.

از جمله مسایل قابل بحث و مورد علاقه بسیاری از کشورها، یکی هم مسأله قاچاق موادمخدر از کشور ما بویژه به کشورها و مناطقی از جمهوری های آسیای میانه و از آن طریق به روسیه می باشد که قبل از همه، نگرانی های فدراتیف روسیه را سبب گردیده است. تأمین امنیت و مبارزه علیه قاچاق مواد مخدر در ولایت های صفحات شمال کشور ما، بیش از هر زمان دیگر، علاقمندی فدراتیف روسیه را سبب گردیده است. اگر نقش و تأثیرگذاری بر صفحات شمال کشور تقویت گردیده و نظم و قانون بمفهوم عام کلمه در مناطق متذکره تأمین گردد، به یقین که کشورهای آسیای میانه که راه ورود به فدراتیف روسیه نیز پنداشته می شوند، هم از گزند مواد مخدر و هم از عواقب غیر قابل پیشبینی فعالیت های تروریستی در امان می بائند.

نباید فراموش نمود که نظامیان تاجیکستان با همکاری سایر کشورهای ذینفع به انجام عملیات های نظامی بمنظور تأمین بیشتر از پیش ثبات و تنظیم مبارزه علیه باندهای جنایتکار و تروریست مبادرت ورزیدند که در نتیجه، جهات و سمت و سوی مبارزه علیه بنیادگرایی و افراطیت در منطقه تثبیت گردیده و بیش از هر زمان دیگر به تقویت آمادگی هایی بمنظور تداوم مبارزه یادشده منجر گردید.

در همین حال، ایالات متحده به بهانه مبارزه علیه خطرات روزافزون دهشت افگنان، در پی تشدید تأثیر و گسترش نفوذش بر منطقه می باشد. همچنان، پنتاگون در صدد توسعه برنامه هایی بمنظور ایجاد اختلافات و بمنظور ناپیل گردیدن به اهداف خاص و منحصر بفرودش، در تاجیکستان، ترکمنستان، ازبکستان، قزاقستان و پاکستان بوده و به هدف کمک و معاونت به حکومت های یادشده در امر مبارزه با دهشت افگنی و در صورت بروز وضعیت فوق العاده، در پی اجرای عملی و تطبیق سناریوهای موجود می باشد.

ایالات متحده، جریان و چگونگی سیر حوادث را زیر نظر داشته و مسأله ارائه کمک و معاونت را در صورت وضعیت مشخص، بگونه فوق العاده مطمح نظر قرار خواهد داد، از جمله:

- اگر در مناطق مورد نظر، پوتانسیل و امکانات بروز خطرات موجود بوده و منافع ملی ایالات متحده را مورد تهدید قرار دهد؛

- اگر تهدید و خطری در قبال دولت های مربوط بمشاهده رسد، می توانند در مورد استفاده و بکارگیری از ظرفیت ها و امکانات ایالات متحده حساب باز نمایند؛

- اگر دول کشورهای نامبرده از ایالات متحده تقاضای ارائه کمک و معاونت نمایند.

طبق اظهار نظرهای دست اندرکاران امور مربوطه، هر طرح پیشنهادی و ابتکاری ایالات متحده در مورد بهتر شدن اوضاع در کشور ما چندان حسابی نبوده و در زمینه عملی نیز کارآمد چندان نباشد.

در این زمینه، بگونه ویژه و منحصر بفردی (در حالی که کاملاً فرضی می باشد) از این مسأله یادآوری بعمل می آید که ممکن اندیشه ها و تفکراتی در مورد مداخله در امور و مسایل مربوط به دول کشورهای عضو سازمان شانگهای نیز موجود باشد، یعنی روسیه و ایالات متحده نیز در این "بازی" اطراف افغانستان و چین، شامل گردند که در چنین وضعیتی، از جانب ایدئولوگ های غربی چنین پیشنهاد می گردد تا ایالات متحده در این مورد دوستان مطمئنش را سراغ نموده و حلقه ای از متحدین ستراتیژیکی اش را ایجاد نماید. در این عرصه چنین ادعاً می گردد که مسکو در تلاش می باشد تا در مورد قرعه کشی نموده و وضعیت را بنفع آن کشور تغییر دهد.

ممکن چنین تصویری نیز خلق گردد که می توان چنین فرض نمود که چین بگونه واضح و آشکاری از جاه طلبی های ایالات متحده و روسیه مبنی بر پذیرفتن احتمالی سرنوشت واقعی کابل آگاه بوده و همچنان پرش به شاخه های دیگر نیز محتمل به نظر می رسد که خطر آن کمتر از رها نمودن کشور ما بحال خودش نمی باشد. اما نگرانی همیشگی از این جهت وجود دارد که معضلات موجود در غرب نیز دامنگیر وضعیت کنونی کشور ما گردد. چه، موجودیت ایده ها و تفکرات جدایی طلبی در بسیاری از کشورهای جهان، بنحوی از انحاء در سیر پروسه کنونی کشور ما نیز تأثیرگذار محسوب می گردد.

بنابراین، با درک ماهیت مسایل مورد بحث باید متذکر گردید که با در نظر داشت کنه مطالب گفته آمده و تطبیق عملی تفکرات ناشی از آن، نه تنها ماهیت معضلات و مشکلات کنونی واضح و مبرهن می گردد، بلکه بصورت یک گُل، امکانات و دور نماهای وسیع و گسترده ستراتیژیکی را نیز فراهم می نماید.

تعمیم نظرات و تفکرات در مورد، ممکن چنین وضعیتی را مساعد و مهیا نماید تا درباره قضایای کشور عزیز ما، از مجموعه رویکردهای متغیر و متفاوت، راه حل و سازش مشترک جستجو گردد.

سی ام ماه جون سال ۲۰۱۸